

[ASCA 394/12] [f. 1r] Ara ogiau què se os notifica y fa saber lo noble y magnífich don Francisco Sotgiu, lo present ayñ conseller en cap y com a tal regient lo ofissi de veguer real, jugie ordinari y veus-
5 portant, ab consentiment dels magnífichs consellers segon, tert^s⁴⁸ y quart de aquesta il·lustre ciutat de Alguer y consentiment de la Junta Gieneral tinguda lo die 29 del corrent mes y ayñ, a qualsevol persona de qualsevol grau, nasió, condisió o estament que sían, hâtgian y dègan de observar los capítols de la present ordenassió y
10 tenir per barranchels als infrascripts, sots las penas contengudas y expressadas en los reprotscripts capítols y altres a albitri dels dits noble y magnífich veguer y consellers. Datum en la casa del Consell als 30 de abril de 1714.

Capità:

15 Lo alferis Juan Maria Cordel·la

Barranchels:

Gaví Barbal·là

Juan Maria Espano Meloni

Bantine Bel·lone

20 Juan Baptista Demontis

Juan Baptista Penduchiu

Juan Fois

Phelipe Audy

---

48 tert^s: llegiu *terç* 'tercer', amb realització africada de /s/ postconsonàntica.

Thomàs Melis
Joseph Sanna Carboni
Juan Simó Murgia
Quírigo Batalla
5 Antoni Cosseddu
Juan Antoni Cosseddu
Lusurgiu Urguery

[f.1v] Capítols y pactes que se han de guardar y observar per lo capità y barranchels d'esta ciutat de Alguer lo *present* ayñ 1714. Són los sigüents:

10 Primo. Que tots los pastors de la *present* ciutat dins tres dias hàtgi-an de acudir en la casa de Consell en poder del *secretari* de aquella los que tenen mossos forasters per registrar-los y saber de hont
15 són, sots pena de que sempre se lis trobe mossos forasters y no sían registrats pagaran la pena de un mes de presó y de deu lliures, aplicadora la mitat al *señor veguer* y la altra als barranchels.

2. Ittem que pastor dingú puga detendre ni rebre ningun foraster en lo sou medado més de vint-y-quatre oras, sots la matexia pena aplicadora ut supra.

20 3. Ittem que persona ninguna puga anar per camins ni fora de aquells passada la retirada, sots pena al *que* se trobarà de carregar-li tot lo dayñ que per lo contorn en hont serà capturat se trobarà y de pagar dos escuts de pena aplicadora ut supra.

25 4. Ittem se dóna potestat al dit capità y barranchels que púgan rondar y guardar lo Prado, Segada y vidazoni, y als pastors que se y trobaran paxient lo bestiar capturar-los y acusar-lis la pena y machel·lar segons las ordenassions de esta ciutat y reals pramà-ticas, aplicadora la mitat al dit *veguer* y la altra mitat als bar-ranchels, dant lo quarter de dit machell al dit *veguer*.

30 5. Ittem que mossu dingú de vigna ni de ninguna persona puga entrar en vigna de altri sens lliassènsia en escrits de l'amo y fer-mada del capità, sots pena de deu lliures y de pagar lo dayñ que se trobarà en la tal vigna o giardý aplicadora ut supra.

35 6. Ittem sempre y quant que dits barranchels portassen presoners en las presons, *que* lo magnífich *veguer real* no los puga treure sens *que* dits barranchels sían satisfets de lo *que* lis tocarà.

7. Ittem que los vignòvols tñgan obligassió de registrar los dayns

que tindran en las suas vignas dins dos dias del dia que tindran la notícia del dit dayñ en poder del *secretari* de la ciutat; y no trobant-los registrats, no sían obligats pagar lo tal dayñ per vell o nou *que* sia, intimant als barranchels lo mateix dia per hu dels massers.

5 8. Ittem que ninguna persona, hara sia chiapador o pudador ni altra persona [f. 2r] que no sia amo de vinya, no puga portar sarment ni rabassons de vinya de altri ni legna de bardissas, sots pena de peldre lo que portaran y de un escut cada vegada que ne lis trobaran, si no és que portàs billet en son poder dant-li llisència lo amo
10 de la tal vinya, ab billet fermat del capità.

9. Ittem que dits capità y barranchels sían tinguts y obligats guardar las vignas, giardins y horts y tot lo que serà en aquellas, com són abres, fruita, seps, palons, raïm, cagnas, vy, legna, arrees de vinya, portas, gallinas y tot lo que serà en aquellas, exep^{to} chia-
15 pas, marrons, pichs, cannaos⁴⁹ y otras farramentas, *que* passat lo temps *que* los amos se servèxian d'ellas no estígan obligats pagar-se-los sempre lis sían furtats;⁵⁰ y de ditas cosas dits amos y mossos sían creguts ab simple jurament de aquells.

10. Ittem que tots los cavalls y bístias de mola las hàtgian y dègan
20 de portar y registrar en poder del *secretari* de la ciutat dins vuit dias del dia de la publicassió en havant, sots pena *que* passat dit termini y no trobant-se rregistrats dit capità y barranchels no sían obligats pagar ni cavals ni bístias de mola y que los amos hàtgian de pagar lo *que* se sol per cada cavall y bístia; y per lo cavall que no serà
25 registrat pagarà a dits barranchells vint sous, *que* correspon a vuit escuts lo preo de dit cavall. Y sempre que fàltia algun cavall o bístia de mola dels que seran registrats, *que* lo die que lo amo o amos de aquells *que* intimaran a dits barranchels hàtgian de entregar-lis lo bolletý per poder sercar y cobrar lo tal cavall y bístia que faltarà; y
30 no entregant dit bolletý, que no estígan obligats dits barranchels a sercar aquells ni pagar cosa ninguna del valor de aquells.

11. Ittem *que* dit capità y barranchels no púgan seure ningun cavall dels que seran de la *present* ciutat, sots pena que provant-se-lo a qual-
35 sevol de eills pagaran de llurs béns vint-y-sinch lliures, aplicadoras la mitat al dit *señor* veguer y la altra mitat a l'oratori de la ciutat, pagant las jornadas a vint sous lo dia a l'amo del tal cavall; y si a cas

---

49 *cannaos*: del sard logudorès *cannau* 'corda de cànem'.

50 *exep^{to} chiapas...furtats*: afegit posteriorment al marge esquerre.

tingués dit cavall mal algú, pagar aquell al preo que serà registrat.

12. Ittem que capturant algun lladre, que tot lo que aquell portarà y se li trobarà sia de dits barranchels com no cònstia ser de altri.

13. Ittem que sempre fàltia algun cavall, dits barranchels sían obligats pagar-lo dins vuit dias del dia que seran entimats, continuant dit arrobatori en la casa de la ciutat, passats los quals dits barranchels sían obligats pagar lo valor de aquell per lo que serà valorat per lo amo [f. 2v] de dit cavall juntament ab los desvios a rahó de vint sous lo dia; y passats los dits vuit dies y sent maltratat lo tal cavall o cavalls, estiga a elecció de l'amo lo pendre o dexiar dit cavall.

14. Ittem que trobant-se algun cavall, bístia de mola o bou domat en alguna vigna que no sia dels matexios amos, los púgan portar en presó y fer-lis pagar la tentura; y sempre que pasassen tres dias que dits cavalls y bístias sían en presó y lo amo de tal cavall o bístia no curàs pendre-lo y pagar lo acostumat, que lo púgan vendre los dits barranchels (y seran ben venuts, sens tendre lloch de rescatarlo, preseheint, emperò, en hans de vendre-lo pregó públich per tres vegadas).

15. Ittem se notifica y mana a tots los pastors de la present ciutat que hàtgian y dègan buhidar lo bestiar que apòrtan y pastúran del Padro, vidazoni y Segada de la present ciutat dins tres dias del dia de la publicassió en havant, sots pena de deu lliures y un mes de presó aplicadora ut supra.

16. Ittem se ordena y mana que ningun mosso de altri puga portar ningun giènero de fruhita en las faldriqueras, sots pena de furt; ni dormir ab altro mosso de diferent amo, sots pena de dos escuts aplicadora ut supra.

17. Ittem que se ha de pagar als barranchels per cada taular de vigna, compresos los mayols del present ayñ, un sou per taular; per cada cavall, un sou per lliura, segons serà estimat per los matexios amos; per cada bístia de mola, deu sous; per cada juu, un escut; pagadoras ditas cosas, a saber és per las encungias del vy del present ayñ tot lo que importaran ditas vignas hara de present, la mitat de dits cavalls, bístias, bous, horts y giardins.

18. Ittem se oblígan dits capità y barranchels sempre y quant lis faltàs algun bou en aquest temps pagar-lo vuit dias habans del dia de Sant Miquel de settembre a rahó vuit escuts cada bou; y si fos bou de carro, dins de deu dias; y faltant en lo temps que estan llaurant y fent veranili, lo pagaran dins sis dias, ab açò, emperò,

que des de ara los amos de aquells hàtgian de pagar la mitat y la altra mitat de vui a sis mesos.

19. Ittem *que* los bous forasters los hàtgian de chiobar y travar essent dos; y essent hu, *que* lo hàtgian de chiobar ab un bou natural, si ne tingués, y no tenint-lo natural, *que* lo dit bou foraster lo hatgia de travar. Y *que* estiga a elecció dels amos que tendran dos o tres bous forasters lo [f.3r] chiobar-los ab bous naturals; quant no, *que* estiga obligat tenir los dits bous forasters chiobats y travats essent dos, y essent hu, travat.

20. Ittem *que* a los massayos se lis hatgia de pagar arado, embast y demés arreos, sempre lis sían furtats y no los hàtgian amagats; y sían creguts ab simple jurament, exepcto lo forment *que* treunen⁵¹ per sembrar, per quant aquell se lo deunen⁵² de portar en la pineta en hont dormin, y la arbada y paleta, *que* axí bé se la deunen de portar ab si. Y sempre *que* lis fàltia de dit forment, arbada y paleta,⁵³ no sían obligats dits barranchels pagar-lis aquells.

21. Ittem *que* sempre *que* se trobàs a qualsevol dels barranchels fruhita o constàs haver-ne enviat en sas casas *que* no sia pròpria o dada de l'amo, hatgia de pagar deu escuts de pena, la mitat al noble veguer y la altra mitat a l'amo de la tal fruita; y no sabent-se lo amo, a l'oratori de la ciutat.

22. Ittem se ordena *que* tots los pastors de la present ciutat no púgan ni dègan portar ab eills no més *que* un gos, segons disposissió pramatical, sots pena de dos escuts aplicadora ut supra.

23. Ittem *que* sempre y quant lo capità y barranchels trobassen alguna persona ab fruita *que* no sia de la sua vigna y sia arrobadada, púgan portar lo tal lladre o lladres en la orgolla de la ciutat ab llisència del señor veguer.

24. Ittem *que* lo capità y barranchels sían obligats pagar cada vint-y-nou dies tots los dayns *que* se trobaran registrats en la ciutat, hàtgian o no hàtgian cobrat.

25. Ittem *que* dit capità y barranchels sempre y quant matassen cavall, bou y bístia de mola *que* se en tinga despit, *que* en tal cas estígan obligats pagar-lo.

26. Ittem *que* las vignas foranas (se entén totas aquellas *que* dónan

---

51 *treunen* 'treuen', amb flexió analògica, avui *treu(e)n*.

52 *deunen* 'deuen', amb flexió analògica, avui *deu(e)n*.

53 Segueix, ratllat, «*que* sempre lis fàltia[a]».

bardissa foras al contorn dels territoris d'esta ciutat) quinze dias
aprés de la nomenassió del capità y barranchels las hàtgian de
tancar y aquellas se hàtgian de reveure per los matexios amos y
per lo capità de dits barranchels; y sempre que no convíngan en
5 dita revista, se hàtgian de reveure per los revisors nomenats per la
il·lustre ciutat y se hatgia de dar la relassió en la forma acostuma-
da. Y dita revista sia per una vegada tantum durant lo temps de
la servitut de dits barranchels y en esta [f.3v] forma se lis hatgia
de pagar lo dayñ a dits vignòvols. Y *que* sempre se y trobàs algun
10 bestiar dins ditas vignas o qualsevol altrás, paguen lo dayñ y la
tentura; y si se trobassen emandrant o desemandrant, ademés del
dayñ y tentura, paguen també la maquíssia aplicadora ut supra.
27. Ittem se declara que tots los bagantinos són dins de vigna,
sempre que sían sembrats, pagaran los amos als barranchels a
15 rahó de sou lo taular conforme la vigna pla[n]tada, no incluhint-se
las bardissas *que* van ab ditas vignas.
28. Ittem que sempre que a los massayos *que* estaran sembrant y *que*
la jua no sia en corda se li[s] fassa dayñ de erba, no sían obligats dits
barranchels a pagar-lo, espesificant *que*, fornit que hatgia qualsevol
20 de llaurera y entregat los bous als barranchels, correrà la llaurera a
compte de dits barranchels y pagaran lo dayñ que se y farà.
29. Ittem que per haver de pagar los dits capità y barranchels
forment, ordi, favas y demés a mannedu, que no púgan entrar cosa
dinguna de dites coses sens llisènsia de dits capità y barranchels;
25 y entrant-lo sens dita llisència, que no estígan obligats pagar-lis
cosa dinguna de dit forment, ordi, favas y demés; y que axí bé nin-
gun massayo puga dar de dites coses a persona ninguna, sots la
dita pena. Y, essent posat lo forment y demés en la argiola, *que* axí
bé los dits barranchels no estígan obligats pagar-lis cosa dinguna,
30 per més que lis sia furtat.
30. Ittem se declara *que* tant dits barranchels com la part dagnifi-
cada sempre t́ngan dayñ estaran a lo *que* judicaran dits consellers.

Mossèn Francesch Olyvés

Doctor Ignacio Scotto

35 Francisco Ignassio Pintus

Ambrosio Gerín y Magiu

Itta est.

Michael Angelus Spano, *notarius pro Scotto, secretarius*

Sia a tots notori y manifest de com lo alferis Juan Maria Cordel-
la, Gaví Barbal·là, Juan Maria Espano Meloni, Bantine Bel·lone,
Juan Baptista Demontis, Juan Baptista Penduchiu, Juan Fois,
5 Phelipe Audy, Thomàs Melis, Joseph Sanna Carboni, Juan Simó
Murgia, Quírigo Batalla, Antoni Cosseddu, Juan Antoni Cosseddu
y Lusurgiu Urguery, lo present y corrent ayñ capità y barranchels
d'esta ciutat de Alguer, tant en dits noms com en noms propis,
de llur grat y serta siència, ab tenor del present públich instrument,
10 promètan y se oblígan servir de barranchels per lo espay y termi-
ni de un ayñ, comptador de vui en havant, y axí bé simul et in
solidum promètan y se oblígan tenir, complir y observar tots los
capítols y ordenassions fetes en Junta Gieneral tinguda y celebra-
da per lo dit effecte y de pagar los dayns que se faran en lo ayñ de
15 dita sa Barranchelaria en la forma contenguda en dits capítols
y ordenassions, per lo que atendre y adimplir, tenir y observar
ne oblígan simul et in solidum dits barranchels llurs persones y
junt ab dit capità tots llurs béns de quiscú de eills respective [f. 4v]
mobles e imobles haguts y per haver, y renuncián al dret per lo
20 qual y a llur propi fer y se sotsmètan al fer y jurisdissió dels nobles
y magnífichs señors de consellers com a jugies competents o de
altre, no obstant lo títol de jurisdicione *et cetera*, renuncián axí bé a
les noves constitussions y divididores y a la epístola del divo Adrià
que parla dels dos o molts in solidum obligats y a tots altres drets y
25 lleis *que* valer lis púg[a]n, fiat largie ut decet jurant actum Alguery
ut supra. Y lo dit Cordel·la lo ferma per saber escriure.

El capitán de barancel·les Juan María Cordela.

Testimonys foren presents al jurament dels sobredits Berthomeu
Silanos y Nicolau Sanna, massers Alguery, *que* lo férman.

30 Bartumeu Silanus
Nicolás Sanna

Michael Angelus Spano, notarius